

Lenka Martínková

SKICI o číslech

Číslo, které zaujme

Tak bych takřka jednou větou popsala číslici 99. Nemůžu si pomoci, ale mám pocit, že zaujme v každém případě. Nebo ne? Tak mě napadá, jestli znám vůbec někoho, komu táhne na stovku. Člověk o takových „kuriozitách“ slyší jedině v televizi, ale osobně se s někým takovým asi hned tak nesetká. Jestli se pletu, tak mě neváhejte opravit .

A není zajímavé jenom jako věk. Osobně ještě pamatuju dobu, kdy kniha, která měla víc než sto stran, stála právě devadesát devět korun. Nutno dodat, že to sice nebyla zrovna kvalitní literatura a mnohdy to navíc byly jenom brožované knihy, ale pořád to byla celkem přijatelná cena. Teď už za 99 korun cosi ke čtení najdete jedině tak v nějakém tom antikvariátu a to kdo ví jestli. Ještě kolem roku 2005 to bylo něco poměrně běžného. Namátkou bych mohla jmenovat ságu Deltora, která se předloni dočkala druhého vydání, nebo z odbornějších knih některé díly Děsivých dějin – edice, kterou kdysi dávno vydávalo nakladatelství Egmont.

Když už se bavíme o těch knihách, nedávno se mi povedl bezvadný kup. Poměrně odbornou knihu o starověkém písemnictví jsem na trhu sehnala ve výprodeji právě za onu už zmíněnou cenu. Sice jsem měla už poslední stovku – co si člověk může pořídit za korunu? – Ale nekupte takový skvost! Řešila jsem pak takové divné dilema: co s tou korunou? Možná jsem ji měla nechat prodavači jako dýško, kdykoli jsem si na něj něco vymyslela, dokázal mi požadovaný titul sehnat opravdu v rekordním čase a obvykle za víc než příznivou cenu. Na druhou stranu jsem se rozhodla myslet taky na sebe – kdybych někde našla povalovat se desetikorunu, měla bych na kafe u nás ve škole. Sice jenom z automatu, ale co bych mohla chtít za jedenáct korun?

Téma knihy je věčné. Nebo se ho možná nemohu pořádně nabažit, těžko říct. Jak teď nad tím přemýšlím, napadá mě, že jsem ještě nikdy neviděla knihu, která

by měla přesně 99 stran. Ty devadesátistránkové nejsou neobvyklé, když mají rozsah přesahující devadesátou stránku, ale ještě nejsou u stovky, mají vždycky sudý počet. Už to samo o sobě dokazuje, že kniha, která by měla rovných 99 stran, zákonitě nemůže existovat. Tohle mi, prosím, nevyvracejte, vycházím z vlastní

Když už je řeč o umění a začala jsem u knih, proč bych nemohla skončit u CD a DVD? Právě u těchto nosičů mi přijde docela přirozené, že si je pořídím za bezkoruny stovku. Dokonce – a to mě nepřestává překvapovat – jsem ještě nenarazila na CD, které by stálo 99,90 Kč. Radši se o tom nebudu moc rozepisovat, aby se toho nějaký dobrák nechytíl. Přece jenom – koruna ke koruně a časem si budu moci koupit něco jiného. Chce to prostě trochu trpělivosti.

Číslo všudezdejší

Dám si dvě a dvě dohromady. A kolik mám? No jasně, čtyři! Tohle si spolu vyřídíme mezi čtyřma očima! Dokonalá výhružka, ale nakonec – mezi čtyřma očima se dá mluvit o čemkoli, co nemusí vidět dalších x očí.

A tak to pokračuje celý den, čtyřka je všude, kam se člověk podívá. Začne to hned ráno: čtyři rohy, žádné nohy, to může být jakákoli lůžkovina. Docela ráda bych někdy viděla třeba dvojrohou peřinu. Už jenom ta představa... Stačí přidat čtyři dřevěné nohy a je z toho postel. Po ránu ještě pěkně vyhrátá, komu by se chtělo vstávat mezi čtyři holé zdi?

Ještě že většina lidí má nějakého toho čtyřnohého mazlíčka. Než se pustí do snídání, dojde ho vyvenčit a pak se teprve začne připravovat do školy nebo do práce. Dokonce i tady se to těmi čtyřkami jenom hemží – všude samé čtverce a další čtyřúhelníky. Tedy, chtěla jsem říct krychle. Ne, ani to není ono, ale každý už jistě ví, že mám na mysli ty plastové krabičky na svačinu.

A pak škola nebo práce. Čtyřka samozřejmě nemůže chybět. Nejdřív jako časomíra – vyučovací hodina přeci trvá tři čtvrti hodiny (nádherný zlomek, kdy se jednička dělí čtyřkou) a většina zaměstnanců má osmihodinovou pracovní dobu. Když začnou v osm ráno, končí ve čtyři odpoledne. Jak je tu ta čtyřka krásně vidět! Sice nechce být objevena, je potřeba ji nejdřív trochu hledat, ale pořád je na svém místě: osmihodinová pracovní doba, to jsou přeci čtyři hodiny dopoledne, hodinka (nebo chcete-li čtyři čtvrtiny hodiny) bez práce a další čtyři hodiny odpoledne. Kdo ze zaměstnání odchází ve čtyři odpoledne, ten odchází v 16:00, a to je zase čtyřika – tentokrát ovšem na druhou, což se malou násobilkou dá přepsat jako čtyři krát čtyři. V dalších číslech, která dohromady dají šestnáctku, není čtyřka tak pěkně vidět, schovává se, potvůrka, ale stačí si trochu pohrát s matematikou a zas je tady jako na zavolanou.

Ve škole to není jinak – kdo teprve začíná, ten se učí jenom čtyři hodiny, pak jde na oběd a do družiny. Anebo ty známky - na prvním stupni to ještě není tak vidět, ale později stoličky, nebo klasifikováno slovy dostatečné má skoro každý. Pak přijdou porady a vysvědčení se blíží. Na opravu všech těch dostatečných nemůže stačit pouhých dvacet čtyři hodin denně. Rozuměj, kdo by se chtěl učit šestkrát čtyři hodiny denně?

Deset kroků

Deset kroků, dál to být nemohlo. Přesně deset kroků, které mu chyběly, aby byl na druhém chodníku dřív, než na přechod přijede auto. Stihl by to. Věděl, že ano, stačilo jen trochu popoběhnout.

První krok. Slyšel vzdálený zvuk motoru.

Druhý krok. Viděl záblesk světel.

Třetí krok. Světla svítla naplno.

Čtvrtý krok. Křik ostatních chodců.

Pátý krok. Někdo k němu natáhl ruku.

Šestý krok. Kdosi se ho pokusil strhnout na chodník.

Sedmý krok. Zvuk klaksonu.

Osmý krok. Skřípění brzd.

Devátý krok. Náraz.

Desátý krok... nepřišel.

... Ticho.

Devítko, jsi takové obyčejné číslo

Milá devítko,

Nechci Tě nijak urazit, ale je to tak. Přijde mi, že jsi všude – v pohádkách má drak vždycky devět hlav, jsi poslední číslo desítkové soustavy a jakmile se k Tobě v nějakém výpočtu dojde, začíná nová desítka, stovka, tisícovka a tak dál a tak dál... Dokážeš si to nějak vysvětlit? Jestli teď odpovídáš v duchu kladně,

neváhej mi dát vědět. Já si to totiž nedokážu zdůvodnit jinak než Tvoji obyčejností.

Kdybys nebyla tak obyčejná, všichni by čekali, kde se zase objevíš. Ale takhle? Dárek vždycky dostane stý, tisící, desetitisící návštěvník. Proč ne zrovna devátý, devět set devadesátý devátý... To je právě tím, že jsi všude. Nikdo neoslavoval, když do sedmi miliard obyvatel světa zbýval jeden jediný človíček. Všichni jenom netrpělivě čekali, kdy se objeví ten výroční, aby měla média o čem psát. Nebo ne?

Devítko, jsi určitě zajímavá, matematik na Tebe beztak nedá dopustit, ale stejně... Taková odmocnina z Tebe dokáže řádně zkazit náladu a někdy bych chtěla vidět toho pohádkového prince, který by opravdu dokázal přejít devatero lesů, devatero řek a devatero hor, než by vysvobodil princeznu. To by přece žádné zhýčkané princátko nedokázalo. Spíš by za sebe poslalo nějakého služebníka, nebo by celou záchrannou akci ignorovalo. Co je lepší? Nebo snad lehčí? Ty to přece musíš vědět, když se s princem vídáš každý den. Tak jak to je?

Asi už je Ti jasné, že to není jediná výhrada, kterou k Tobě mám. Tuhle jsem vyrazila na nákup – chtěla jsem si koupit něco dobrého na zub, ještě jsem pořádně nevěděla co, chtěla jsem si vybrat až v obchodu podle ceny. V kapse mě tížilo devět korun, pěkně v korunách a dvoukorunách. Procházím mezi regály – nejlevnější byl jakýsi cukrářský výrobek za pětikorunu. No, možná, ale byl ho maličký kousek, dvakrát kousnu a nebudu nic mít. Mnohem lákavěji vypadala müsli tyčinka. Oříšky, med, sušené ovoce... bez váhání sáhnu do regálu a teprve potom očima zavadím o cenovku: 9,90. Musíš uznat, že to je pech.

To jenom pro představu, takhle Ty se totiž předvádíš pořád. To si člověk nevybere. Jinak jsi ale celkem sympatické číslo. Tohle bych Ti dokonce i odpustila, kdyby to nebylo dnes a denně, ale v zásadě proti Tobě nic nemám.

Stovka je málo, stovka je moc

Uznávám, že to vypadá jako špatná parodie na onu písničku začínající slovy: jednou je málo, desetkrát moc..., dál snad ani není potřeba ji citovat, zvlášť na dětských novinách. A přesto si myslím, že můj názor z nadpisu je pravdivý. Jen si to představte – co je vlastně stovka?

Malé dítě by řeklo, že jeden bič a dvě kolečka; nebo možná rybníčky... Později by nadaní matematikové po vyučování malé násobilky zvolili jako výklad definici, že jde o deset krát deset, případně by rovnou zmínili deset na druhou. Ani jedno z toho není vyloženě špatně, ale pořád je to jaksi málo. Není stovka

taky náhodou bankovka ozdobená Otcem vlasti? Má sice lehce modrozelený odstín avšak pořád je to on – největší Čech Karel IV.

I Kája IV. je málo. No vážně, zkuste s ním jít třeba na nákup. Dobře, na zmrzlinu, nebo nějakou laskominu bohatě vystačí a možná ještě zbyde, ale s jídlem roste chuť. Co si příště nedopřát jenom jednu zmrzku, ale rovnou dvě? Anebo víc?! Pak se má tenhle lucemburský panovník co ohánět, aby bylo možné nakoupit všechno, na co má člověk chuť.

A tak to jde dál a je to čím dál tím horší. Dokud člověk sám nepozná hodnotu peněz a všechno mu pořídí rodiče, přijde mu stovka skoro jako tisícovka (ten rozdíl je jenom nepatrný – kolečko sem, kolečko tam). O něco později jde člověk poprvé na brigádu. Padesát korun na hodinu, žádná sláva... A to se ještě nikdo nezmínil o dani kdoví z čeho! Než si člověk jedno kilo zaslouží, dost se zapotí. A pak musí šetřit, aby vyšel do další výplaty, nebo aby mu zbylo na to, co si chce koupit a jinak by si to nemohl dovolit. To znají asi především holky – ty boty, kdo by jim odolal, když byly ve slevě. Na takový nákup je stovka málo...

Nebo takhle v knize. Sto stránkovou knihu asi četla většina z nás – možná jako první čtení, nebo třeba jako slabikář. Běžný knihomol zvládne sto stránek přečíst za odpoledne, v mezičase při telefonování s kamarádkami a chatování na Facebooku. O nějakých životně nutných přestávkách ani nemluvě.

Ale zkusili jste někdy sami stostránkovou knihu napsat? Většina lidí má problém napsat jenom několik málo stránek potřebných na češtinu na sloh; je to pro ně neskutečné utrpení. Není to nakonec vůči spisovatelům trochu nespravedlivé, když se kdoví jak dlouho moří s jediným titulem, který si člověk zvládne přečíst během několika hodin, ale on sám ho píše mnohonásobně déle? Čtenář pak netrpělivě čeká na pokračování příběhů svého oblíbeného hrdiny a ono nic. Notoricky známému autorovi by to asi neuškodilo, začátečník by s tím jistý problém mohl mít. A není to škoda?

Přijde mi, že i tohle málo, co jsem napsala je schopné dokázat, že stovka je málo, stovka je moc. Je to podobný případ jako ona úvaha o skleničce – mám poloprázdnou skleničku, když jsem optimista, budu se radovat, že je zpola plná, ale jako pesimista budu nespokojená, protože už je zpola prázdná. Nemělo by se zrovna takhle dívat na stovku? Z jedné části je to málo, ale ze druhé... Kdo ví, třeba i ta stovka by někomu mohla pomoci.

Volna není nikdy dost

Minule jsem do dalšího kola poslala 28, dokonce jsem dala náповědu, o čem by se dalo psát a nakonec jsem se rozhodla, že sama zkusím také něco napsat; jenom proto, abych si vyzkoušela, jestli jsem nenavrhlala moc těžké číslo. Bojím se, že jsem si trochu naběhla – asi jsem opravdu měla navrhnout nějaké jiné, ale pozdě bycha honit.

Musím se přiznat, že mě k dvacet osmičce nic světoborného nenapadá, možná tak únor se svými dvaceti osmi dny a pak září a říjen, kdy na dvacátého osmého připadá státní svátek.

Nevím, kolik z nás o tom přemýšlelo, ale napadlo vás někdy, jaké to musí být, narodit se 29. 2.? Takový člověk pak zákonitě musí stárnout čtyřikrát pomaleji než všichni ostatní. No vážně, přestupný rok je přece jenom jednou za čtyři roky, ale když je dělitelný beze zbytku číslicí 200 (jako třeba rok 2000), k únoru se žádný 29. den nepřidává.

Vlastně můžu být ráda, že jsem se narodila až v říjnu. Tady mám aspoň pár dní po narozeninách státní svátek, takže můžu být spokojená. Rodiče těch, kteří se narodili méně šťastně na 29. 2., to obvykle řeší šalamounsky – jejich potomek má narozeniny o den později, narodil se vlastně prvního března.

S datem narození nikdo nehne, to je dané a hotovo, ale svátek, to je něco docela jiného. Potom však nechápu ty nezodpovědné rodiče (zaplať Pánbu, že je jich tak málo), kteří své dítě pojmenují Horymír. Právě to totiž připadá na 29. únor. Takové děti jsou pak na tom nepředstavitelně špatně. Kdokoli jiný má během roku alespoň dva dny, kdy dostává dárky – přinejmenším ke svátku a k narozeninám, zato každý Horymír má tohle štěstí jenom jednou za čtyři roky.

Jak jsem to vlastně myslela s tím volnem v nadpisu? Něco málo už jsem sice naznačila, ale je to vlastně docela prosté. Každého 28. září se koná Národní svatováclavská pouť ve Staré Boleslavi; to kde a kdy byl sv. Václav zavražděn z dějepisu ví každý. Milovník historie by jistě dodal, že ve stejný den, jen o šedesát let později, byli v Libici nad Cidlinou vyvražděni Slavníkovci. Historie mě sice baví, státních svátků také není nikdy dost, takže kdyby si naši předkové svoje účty vyřídili o den dřív nebo později, vůbec bych se nezlobila. Ale tohle? Připomínka Václava i Slavníkovců by byla v jeden den. Přestože Libice není od Staré Boleslavi nijak daleko, člověk nemůže být na dvou místech současně.

A pak je tu ještě ten zmíněný 28. říjen. Taky státní svátek, tentokrát však z poměrně nedávné minulosti. Nebudu zbytečně rozepisovat, proč svátkem vlastně je, koho by to taky zajímalo? Hlavní přece je, že máme další legální důvod, proč nejít do školy. Nebo ne?